

Beslut: 2007-08-13

**Klagande**

NN

**Det överklagade beslutet**

Centrala studiestödsnämndens  
(CSN) beslut den 19 mars 2007

**Saken**

Tilläggsbidrag

### Nämndens beslut

Nämnden avslår överklagandet.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

-----

### Ärendet

NN ansökte om tilläggsbidrag för studier på juris kandidatprogrammet vid A-stads universitet för perioden den 19 januari 2007 – den 18 januari 2008.

CSN beviljade studiemedel för 20 veckor vecka 3 – 22 år 2007 samt 20 veckor från vecka 36 2007 – vecka 3 2008. CSN beviljade tilläggsbidrag för 33 veckor.

NN överklagade den 2 april 2007 beslutet och anförde. NN fick ett beslut från CSN av vilket framgår att NN kommer att erhålla tilläggsbidrag för sin son retroaktivt från och med vecka 10 år 2007. NN:s son föddes den 21 januari 2007 och NN har av CSN fått reda på att anledningen till att tilläggsbidraget inte betalas ut från vecka 5 då sonen föddes, är att CSN betalar ut tilläggsbidrag från och med det datum då Skatteverket anmäler fadern som vårdnadshavare. För ogifta män i A-stad förhåller det sig så att kommunen kallar till ett möte där faderskapet bekräftas och sedan registrerar Skatteverket vårdnaden, medan kvinnor blir vårdnadshavare vid barnets födelse. En kvinna blir således berättigad till tilläggsbidrag från första dagen medan en ogift man är utlämnad till kommunens och Skatteverkets arbetsbörda för att erhålla bidraget. En sådan olikbehandling från CSN:s sida av män och kvinnor är diskriminerande eftersom de ekonomiska effekterna av tillämpningen gör skillnad mellan könen. NN vill ha ytterligare utbetalning av tilläggsbidrag för vårdnadshavare för perioden vecka 5 – vecka 9 år 2007 och hänvisar till 12 a § lagen om förbud mot diskriminering, artikel 141 EGF och rådets direktiv 2004/113/EEG.

CSN överlämnade överklagandet utan yttrande den 24 april 2007.

Den 22 maj 2007 inkom CSN med ett yttrande på nämndens begäran. I yttrandet anförde CSN bl.a. följande. Enligt beslut från Skatteverket har NN vårdnaden om barn med födelsedatum den 21 januari 2007 från den 5 mars 2007, d.v.s. från och med vecka 10. CSN har beviljat tilläggsbidrag från vecka 10. Skälet till att NN inte beviljats tilläggsbidrag för detta barn under veckorna 5 – 9 är alltså att NN inte var vårdnadshavare för barnet under den tiden. Bestämmelserna i studiestödslagen medger inte att CSN beviljar tilläggsbidrag till annan än vårdnadshavare genom att exempelvis beakta vilka omständigheter som legat till grund för tidpunkten när NN blev vårdnadshavare. Av 6 kap. 3 och 4 §§ föräldrabalken framgår bl.a. att föräldrar som inte är gifta måste ansöka om gemensam vårdnad. Modern ensam har vårdnaden om barnet från födseln. Bestämmelserna om tilläggsbidrag infördes den 1 juli 2006. Det är alltså fråga om ett nytt regelverk som riksdagen uppenbarligen inte har bedömt vara diskriminerande, vare sig direkt eller indirekt. Av förarbetena till lagen (prop. 2004/05:111 s. 25) framgår att tilläggsbidraget ska knytas till vårdnadshavarskapet eftersom det bedöms enkelt och rättssäkert och dessutom är vanligt förekommande i andra samhällsstöd inom familjepolitiken. Såvitt CSN känner till har kopplingen till vårdnadshavarskapet i andra regelverk inte bedömts vara diskriminerande på grund av kön.

Den 31 maj 2007 inkom NN med synpunkter i anledning av CSN:s yttrande.

Av utredning i ärendet framgår att NN registrerades som vårdnadshavare den 5 mars 2007.

### **Författningsbestämmelser**

Enligt 3 kap. 13 a § studiestödslagen (1999:1395) får studiebidrag i form av tilläggsbidrag lämnas till studerande som har vårdnad om barn. Sådant bidrag får lämnas till och med det kalenderhalvår barnet fyller 18 år. För varje barn kan högst ett tilläggsbidrag motsvarande bidragsbeloppet vid heltidsstudier lämnas.

Enligt 3 § lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering avses med diskriminering:

1. direkt diskriminering: att en enskild person missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder,
2. indirekt diskriminering: att en enskild person missgynnas genom tillämpning av bestämmelser, kriterier eller förfaringssätt som framstår som neutrala men som i praktiken särskilt missgynnar personer med visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller visst funktionshinder, såvida inte bestämmelserna, kriterierna eller förfaringssätten kan motiveras av berättigade mål och medlen är lämpliga och nödvändiga för att uppnå målet.

Enligt 12 a § lagen om förbud mot diskriminering är diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder förbjuden i fråga om statligt studiestöd.

I artikel 141 EGF föreskrivs bl.a. att varje medlemsstat ska säkerställa att principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete tillämpas.

I rådets direktiv 2004/113/EG föreskrivs i art. 3 p. 1 att direktivet ska tillämpas på alla personer som tillhandahåller varor och tjänster som är tillgängliga för allmänheten oberoende av den berörda personen, såväl inom den offentliga som inom den privata sektorn, inklusive offentliga organ, och som erbjuds utanför området för privat- och familjeliv och transaktioner som utförs i det sammanhanget.

I art. 4 p. 1 a och b samma direktiv föreskrivs att likabehandling av män och kvinnor enligt detta direktiv ska innebära att varken direkt eller indirekt könsdiskriminering får förekomma.

### **Nämndens bedömning**

CSN har beviljat NN tilläggsbidrag från och med vecka 10 år 2007. Nämnden har således att pröva veckorna 5 -9 år 2007. Det har inte framkommit att NN varit vårdnadshavare före den 5 mars 2007. Bestämmelsen om tilläggsbidrag är kopplad till vårdnadshavarskapet och det finns inget utrymme för undantag.

Nämnden kan konstatera att tillämpningen av bestämmelsen framstår som neutral, men i praktiken missgynnar ogifta fäder till nyfödda barn, eftersom dessa inte kan vara vårdnadshavare från barnets födelse. Fråga är därför om kriteriet vårdnadshavare kan motiveras av berättigade mål och om medlen är lämpliga och nödvändiga för att uppnå målet eller om det är fråga om en otillåten indirekt diskriminering.

Av lagmotiven (prop. 2004/05:111 s. 25) framgår följande. Utbetalning till vårdnadshavare är vanligt förekommande i andra samhällsstöd inom familjepolitiken och bedöms som enkelt och rättssäkert. Uppgifter om vem som är vårdnadshavare finns tillgängliga hos Skatteverket. En uppgiftskontroll beträffande vilka studiemedelstagare som är vårdnadshavare kan därför förhållandevis enkelt utföras.

Enligt nämndens bedömning utgör enkelheten och rättssäkerheten i ett bidrag kopplat till vårdnadshavarskapet ett godtagbart motiv för en sådan regel, trots att regeln i någon mån missgynnar personer av visst kön. Fråga är således inte om en otillåten indirekt diskriminering.

Nämnden finner att de EG-regler som NN hänvisar till inte är tillämpliga på förevarande situation eftersom de berör diskriminering i arbetslivet samt diskriminering vid tillhandahållande av varor och tjänster. Statligt studiemedel är varken en vara, en tjänst eller en lön. Överklagandet ska därför avslås.

Mats Törnered

Maria Lekarkina

Beslut har fattats av Bertil Ekholm, ordförande i nämnden, Charlotte Waas, vice ordförande, Mats Törnered, direktör, samt ledamöterna Susanna Hansson, Marie-Louise Holmberg, Margareta Lindhagen, Ulrika Lindmark och Christian Sjöstrand.

Föredragande: Maria Lekarkina

Kopia till CSN